

საქართველო. ახმეტის მუნიციპალიტეტის ს ა კ რ ე ბ უ ლ ო

KA000051967558017

0900 ქ. ახმეტა ჩილივაშვილის ქ N49 Tel:+995 349 22 22 99; +995 349 22 15 46
ელ-ფოსტა:akhmeta.sakrebulo@gmail.com

№ 79

28 / დეკემბერი / 2017 წ.

გ ა ნ კ ა რ გ უ ლ ე ბ ა

ახმეტის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმის 2018-2022 წლებისათვის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ მე-16 მუხლის მე-2 პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტის, 61-ე მუხლის მე-2 პუნქტის, 62-ე მუხლის პირველი პუნქტის, საქართველოს კანონის „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ მე-13 მუხლის შესაბამისად, ახმეტის მუნიციპალიტეტის საკრებულომ

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა :

დამტკიცდეს ახმეტის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა 2018-2022 წლებისათვის თანახმად N1- დანართისა.

განკარგულება გადაეგზავნოს ახმეტის მუნიციპალიტეტის მერიას, აგრეთვე გამოქვეყნდეს საკრებულოს საინფორმაციო დაფაზე საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 56-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული წესით და ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

განკარგულების გასაჩივრება შეიძლება გამოქვეყნებიდან ერთი თვის ვადაში თელავის რაიონულ სასამართლოში (ქ. თელავი, აღმაშენებლის ქ. N41)

ახმეტის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს
თავმჯდომარე

07

თამარ ყვინიშვილი

კახეთის რეგიონი

ახმეტის მუნიციპალიტეტი

მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა

2018-2022 წლებისათვის

2017 წელი

სარჩევი

ნაწილი 1 - რეზიუმე	2
1.1 დაგეგმვის საფუძველი	2
1.2 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანი	2
1.3 გეგმის შემუშავების პროცესი	3
1.4 არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა	3
1.5 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შესრულებაზე ანგარიშვალდებული ორგანიზაცია	5
ნაწილი 2 - შესავალი და არსებული მდგომარეობა	6
2.1 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მარეგულირებელი და საკანონმდებლო საფუძვლები	6
2.2 მუნიციპალიტეტის აღწერა და დემოგრაფიული მონაცემები	8
2.3 გეგმის ამოცანები და მიზნობრივი შედეგები	9
2.4 დაგეგმვის პროცესის აღწერა	10
3.1. შესავალი	11
3.2. გეგმაში მიმოხილული ნარჩენების სახეობები	12
3.3. ნარჩენების რაოდენობა	12
3.4. ნარჩენების პროგნოზირება	13
3.5. ნარჩენების შემადგენლობის ანალიზი	13
ნაწილი 4 - არსებული მუნიციპალური ნარჩენების სისტემის მიმოხილვა	14

4.1. ნარჩენების განთავსების არსებული ობიექტები	19
4.2. აღდგენა (რეციკლირება და კომპოსტირება)	20
4.3. ხარჯები და ხარჯების ანაზღაურება	20
4.4. ბიუჯეტი და დაფინანსების პროცესები.....	21
ნაწილი 5- ნარჩენების მართვის მომავალი ვარიანტების ანალიზი და რეკომენდაციები ...	22
ნაწილი 6 - სამოქმედო გეგმა და განხორციელების ვადები	25

ნაწილი 1 - რეზიუმე

1.1 დაგეგმვის საფუძველი

საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” თანახმად ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა უნდა შეიმუშაონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები, რომელთა მიზანს უნდა წარმოადგენდეს სამიზნე მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესება.

მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა არის დოკუმენტი, რომელიც ადგენს ჩარჩოს, რომლის მიხედვითაც მუნიციპალიტეტი განახორციელებს ნარჩენების მართვას და შეასრულებს იმ ვალდებულებებს, რაც მას ეკისრება ნარჩენების მართვის კუთხით ქვეყნის კანონმდებლობის მიხედვით.

1.2 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანი

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების მართვის პროცესის დაგეგმვა, ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის თანამედროვე მიდგომების მიხედვით. აღნიშნული გეგმის მიზანია ნარჩენების მართვის ისეთი სისტემის შემუშავება და განხორციელება, რომელიც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეების, კომერციული ობიექტებისა და კერძო სექტორისათვის ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურების მიწოდებას.

აღნიშნული გეგმა ასევე მიზნად ისახავს მუნიციპალიტეტში ნარჩენების სეპარირებულად შეგროვების სისტემების ეტაპობრივ დანერგვას და გამართულ ფუნქციონირებას აღდგენის პროცესების ხელშეწყობის მიზნით, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს საქართველოს ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიის 2016–2030 წლის და ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის 2018–2022 წლის მიზნებისა და ამოცანების მიღწევის ხელშეწყობას მუნიციპალურ დონეზე.

წინამდებარე გეგმა მომზადებულია საქართველოს კანონის „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ მოთხოვნების შესაბამისად.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმაში წარმოდგენილი ინფორმაცია ასახავს 2017 წლისათვის მუნიციპალიტეტში არსებულ მდგომარეობას, გამოწვევებსა და შესაძლებლობებს.

1.3 გეგმის შემუშავების პროცესი

ახმეტის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება განხორციელდა მუნიციპალიტეტში შექმნილი სამუშაო ჯგუფის მიერ (ა.ა.ი.პ. კეთილმოწყობისა და გარე განათების სამსახურის, საფინანსო სამსახურისა და ეკონომიკის სამსახურის წარმომადგენლები) USAID-ის ფინანსური მხარდაჭერით, მიმდინარე პროექტის ნარჩენების მართვის ტექნოლოგიები რეგიონებში (WMTR) პროგრამის ფარგლებში, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით შემუშავებული *მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების სახელმძღვანელო დოკუმენტის* საფუძველზე.

გეგმის შემუშავების პროცესში განხორციელდა რიგი საკონსულტაციო შეხვედრები დაინტერესებული მხარეების სხვადასხვა ჯგუფებთან.

გეგმის შემუშავების პროცესში ასევე განხორციელდა საკონსულტაციო შეხვედრები საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან.

1.4 არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება ადგილობრივ მთავრობას, რომელიც პასუხისმგებელია ნარჩენების მართვის კონკრეტული ფუნქციების შესრულებაზე. კერძოდ, ახმეტის მუნიციპალიტეტი პასუხისმგებელია მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მომსახურებაზე, ქუჩების, პარკებისა და სხვა საზოგადოებრივი ადგილების დასუფთავებაზე მისი ადმინისტრაციული ტერიტორიის ფარგლებში.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვებას და ტრანსპორტირებას სოფელ გულგულასთან არსებულ ქ. თელავის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე უზრუნველყოფს ა(ა)იპ „კეთილმოწყობისა და გარე განათების სამსახური“. აღნიშნული ნაგავსაყრელი შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ ბალანსზეა. ყოველდღიურად აღნიშნულ გადამტვირთ სადგურზე 20 ტონა ნარჩენის დრანსპორტირება ხდება.

ა(ა)იპ „კეთილმოწყობისა და გარე განათების სამსახური“ ახდენს ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდებას როგორც ახმეტის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისათვის, ისე კერძო სექტორისათვის.

მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისათვის ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიწოდება ხდება მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე, კასრიწყლის თემის გარდა. ამ უკანასკნელში მომსახურების მიწოდება ვერ ხდება თემის მდებარეობის გამო.

სატრანსპორტო საშუალებებთან მიმართებაში აღსანიშნავია, რომ მუნიციპალიტეტმა 2017 წელს მიიღო 5 ავტოსატრანსპორტო საშუალება (აქედან ორი ერთეული 4მ³ მოცულობის მაღლი გამავლობის ნაგავმზიდი, ორი ერთეული 7მ³ მოცულობის და ახალი სატრანსპორტო საშუალება ერთხიდიანი 13მ³ მოცულობის).

მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ ცენტრში ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდება ხდება კონტეინერული სისტემით, ხოლო მუნიციპალიტეტის სოფლებში (გარდა ზემოთ აღნიშნული 1 თემისა) მომსახურების მიწოდება ხდება შერეული სისტემით სისტემით.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებულია სულ 763 კონტეინერი. აქედან, 164 ევრო სტანდარტის შესაბამისი კონტეინერი, 439 ადგილობრივი წარმოების კონტეინერი, რომელიც ვერ აკმაყოფილებს ევრო სტანდარტებს და ექვემდებარება შეცვლას. გარდა ამისა, მთათუშეთის ტერიტორიული ერთეობისთვის გვაქვს 60 ერთეული 0,73 მ³ მეტალის კონტეინერი, 50 ერთეული 120 ლიტრიანი და 50 ერთეული 240 ლიტრიანი პლასტმასის კონტეინერები, რომლებიც აკმაყოფილებენ ევრო სტანდარტებს.

დამატებით მუნიციპალიტეტი 2022 წლის ბოლომდე ელოდება 450 ერთეულ ალუმინის კონტეინერს (1.1მ³ მოცულობის).

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ფარგლებში კომპანია ნარჩენების შეგროვების მომსახურებას უწევს მის ფარგლებში მდებარე ბაწარა-ბაბანეურის დაცულ ტერიტორიებს, საიდანაც ნარჩენების გატანა ხდება ნარჩენების შეგროვების სამი კონტეინერის საშუალებით.

ახმეტის მუნიციპალიტეტი არ აწარმოებს მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების აღრიცხვას სახეობების და მახასიათებლების მიხედვით. შესაბამისად ესეთი ტიპის ინფორმაცია მუნიციპალურ დონეზე მიუწვდომელია.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შემადგენლობის შესახებ მსჯელობისას შეგვიძლია გამოვიყენოთ არსებული კვლევის შედეგები. კერძოდ, კახეთის რეგიონში, ქ. თელავის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე, 2015–2016 წლებში განხორციელებული ნარჩენების მორფოლოგიური შემადგენლობის სეზონური კვლევის მონაცემები. აღნიშნული კვლევის მიხედვით ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მთლიან ნაკადში წამყვანი პოზიცია უჭირავს ორგანულ ნარჩენებს (42.72%), პლასტმასს (12.84%), ქაღალდსა და მუყაოს (11.19%). აქედან გამომდინარე, მუნიციპალიტეტში

ნარჩენების გადამუშავების სისტემების შემუშავებისას ყურადღება ამ ნაკადებზე უნდა გამახვილდეს.

ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ხარისხიდან გამომდინარე ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შექმნილია ე.წ. სტიქიური ნაგავსაყრელები. საერთო ჯამში, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე 200 ტონა ნარჩენია განთავსებული არალეგალურ ნაგავსაყრელებზე.

მუნიციპალიტეტში არ ხდება აღდგენას დაქვემდებარებული ნარჩენების ცენტრალიზებული შეგროვება და გატანა, ასევე, ადგილზე არ არის მოწყობილი გადამუშავებას დაქვემდებარებული ნარჩენების ნაკადების შეგროვების პუნქტები. მუნიციპალიტეტში ასევე არ არის დანერგილი კომპოსტირების პრაქტიკა.

ახმეტის მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ტარიფი განსაზღვრულია ახმეტის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2016 წლის 16 დეკემბრის N58 დადგენილებით, რომლის მიხედვით მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფიზიკური პირებისათვის დასუფთავების მოსაკრებლის განაკვეთი შეადგენს 0.25 ლარს. მოსაკრებელი იურიდიული პირებისათვის, საწარმოების, დაწესებულებებისა და ინდ. მეწარმეებისთვის გაიანგარიშება სხვადასხვა საზომი ერთეულებით (იხ. დანართი 1-ში). ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების გადასახადის გადახდა მხოლოდ საწარმოებიდან ხდება. ამ ეტაპზე მომსახურების საფასურის გადახდა მოსახლეობის მიერ არ ხდება, რადგან არ არსებობს გადასახადის ამოღების მექანიზმი და ეს მომსახურება მთლიანად დაფარულია სახელმწიფოს მიერ. 2017 წელს საწარმოებიდან რომლებისთვისაც ნარჩენების შეგროვების სერვისის მიწოდება ხდება, ამოღებულ იქნა 20 000 ლარის ოდენობით თანხა, ნარჩენების გატანის გადასახადის სახით.

ნარჩენების მართვის მომსახურებასთან დაკავშირებული ხარჯები 2013 წელს 218,090 ლარს, 2014–ში 217,648 ლარს, ხოლო 2015 წელს 252,000 ლარს შეადგენდა. შესაბამისად, მთლიანი ბიუჯეტიდან ნარჩენებისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტის წილი შეადგენდა 2.1% 2013 წელს, 2% – 2014 წელს და 2.2% 2015 წელს.

1.5 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შესრულებაზე ანგარიშვალდებული ორგანიზაცია

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმის განხორციელებაზე პასუხისმგებლობა ახმეტის მუნიციპალიტეტი; კერძოდ, მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურისა და ზედამხედველობის სამსახური. გეგმის განხორციელების ყოველ ეტაპზე მოხდება თანამშრომლობა და აქტივობების კოორდინირება მუნიციპალიტეტის შესაბამის სამსახურებთან.

ნარჩენების მართვა მთლიანად ევალება ა(ა)იპ „კეთილმოწყობისა და გარე განათების სამსახურს“ 68 თანამშრომელს (38-დამგველი, 16-მუშა შემგროვებელი, 4-მძღოლი, 9-ადმინისტრაცია, 1-დარაჯი).

ნაწილი 2 - შესავალი და არსებული მდგომარეობა

2.1 მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მარეგულირებელი და საკანონმდებლო საფუძვლები

საქართველოში ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებლობა სხვადასხვა სახელმწიფო სტრუქტურაზეა განაწილებული.

ნარჩენების მართვის ერთიანი ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებაზე, განხორციელებასა და ზედამხედველობაზე პასუხისმგებელია საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო.

არასახიფათო ნაგავსაყრელების ფუნქციონირებაზე, მათ მშენებლობაზე, ფუნქციონირებასა და დახურვაზე, აგრეთვე, ნარჩენების გადამტვირთი სადგურების მშენებლობასა და ფუნქციონირებაზე პასუხისმგებელია საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო¹, კერძოდ, სამინისტროს დაქვემდებარების ქვეშ არსებული შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“.

ადგილობრივ დონეზე ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება ადგილობრივ მთავრობებს, რომლებიც, კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” თანახმად პასუხისმგებელი არიან ნარჩენების მართვის კონკრეტული ფუნქციების შესრულებაზე. საუბარია მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მომსახურებაზე და, ქუჩების, პარკებისა და სხვა საზოგადოებრივი ადგილების დასუფთავებაზე თავიანთი ადმინისტრაციული ტერიტორიების ფარგლებში.

კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი”² თანახმად ადგილობრივი თვითმმართველობები ვალდებული არიან შეიმუშაონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები.

¹ ამ მხრივ, გამონაკლისს წარმოადგენს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა და ქალაქი თბილისი, სადაც ნარჩენების შეგროვება/გატანა და ნაგავსაყრელების ფუნქციონირება ადგილობრივი თვითმმართველობების პასუხისმგებლობის სფეროში შედის.

² 2015 წლის 15 იანვარს მიღებული იქნა საქართველოს კანონი “ნარჩენების მართვის კოდექსი”, რომლის მიზანია სამართლებრივი და მარეგულირებელი საფუძვლის შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს ნარჩენების წარმოქმნის პრევენციასა და ხელახალ გამოყენებას, აგრეთვე ნარჩენების დამუშავებას გარემოსთვის უსაფრთხო გზით, მათ შორის – შეგროვებას, ტრანსპორტირებას, აღდგენას (რეციკლირება, კომპოსტირება და ა.შ.) და განთავსებას. კანონის ამოცანაა: 1) ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვა ნარჩენების წარმოქმნის და მისი უარყოფითი ზეგავლენის პრევენციისა ან შემცირების გზით; 2) ნარჩენების მართვის ეფექტიანი მექანიზმების შექმნა; და 3) იმ რესურსების ეფექტიანი მოხმარების წახალისება, რომლებიც შეიძლება მიღებული იქნას მუნიციპალური ნარჩენების უკეთ მართვის შედეგად.

საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” საფუძველზე შემუშავებულია ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია 2016-2030 წლებისთვის და ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა 2016–2020 წლებისთვის, რომლებიც კოდექსის მიზნებიდან გამომდინარე განსაზღვრავს კონკრეტულ დროში გაწერილ მოკლე და გრძელვადიან მიზნებს ნარჩენების მართვის კუთხით და ამ მიზნების მიღწევის მიდგომებსა და ქმედებებს.

აღნიშნული ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა ეფუძნებოდეს ნარჩენების მართვის იერარქიას და „ნარჩენების მართვის კოდექსი“-ს მე-5 მუხლით გათვალისწინებულ პრინციპებს. კანონის მიხედვით, ასეთი გეგმები უნდა მოიცავდეს 5-წლიან პერიოდს, და უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას. აღნიშნული მუნიციპალური გეგმები ასევე უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის სხვა სახელმწიფოებრივ ინიციატივებს ნარჩენების კონკრეტული ნაკადების მიმართ, მათ შორის, მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების, ვერცხლისწყლის, სამედიცინო და ცხოველური წარმოშობის ნარჩენების და აზბესტის მიმართ.

კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” თანახმად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა თავიანთ ადმინისტრაციულ საზღვრებში, აგრეთვე ნარჩენების სეპარირებულად შეგროვების სისტემების ეტაპობრივი დანერგვა და გამართული ფუნქციონირება, რაც ხელს შეუწყობს ნარჩენების აღდგენის პროცესებს. კანონი განსაზღვრავს ნარჩენების შეგროვების ზოგად პრინციპებს, რომლის მიხედვითაც ნარჩენების შეგროვება, ტრანსპორტირება და დამუშავება უნდა მოხდეს იმგვარად, რომ არ შეიქმნას სირთულეები მათი შემდგომი აღდგენის მხრივ. ამასთანავე, კანონი მოითხოვს, რომ მუნიციპალური ნარჩენები შეგროვდეს, ტრანსპორტირებული იქნას და დამუშავდეს იმ წესით, რომელიც მაქსიმალურად გამორიცხავს გარემოს დაბინძურებასა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზიანის მიყენების რისკს.

კანონი “ნარჩენების მართვის კოდექსი” კრძალავს ნარჩენების ყოველგვარ უკანონო განთავსებას, ანუ განთავსებას ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერების გარეთ და ნარჩენების შესაგროვებელი პუნქტების გარეთ. ამ მოთხოვნის შესასრულებლად, მუნიციპალიტეტები უფლებამოსილნი არიან მოსთხოვონ დამნაგვიანებელ პირებს ტერიტორიის დასუფთავება, ხოლო თუ ასეთი პირების იდენტიფიცირება შეუძლებელია, მაშინ დანაგვიანებული ტერიტორიის დასუფთავების ვალდებულება დაეკისრება თავად ტერიტორიის მესაკუთრეს. თუ ტერიტორია ეკუთვნის მუნიციპალიტეტს, მაშინ ნარჩენებისაგან მის გასუფთავებას უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტი.

კანონი “ნარჩენების მართვის კოდექსი” ასევე ითვალისწინებს, რომ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმებში განსაზღვრული იყოს საშუალებები, რომლებიც გაზრდიან ნარჩენების რეციკლირებისა და აღდგენის დონეს მუნიციპალიტეტების მიერ შემუშავებული მუნიციპალური პროგრამების მეშვეობით. ეს შეიძლება მოიცავდეს მათ შორის ნარჩენების აღდგენის პროცესის ხარჯ-ეფექტიანობისაკენ მიმართულ რეგიონულ ინიციატივებს³.

³ კანონი ითვალისწინებს, რომ ერთმანეთის მეზობელმა მუნიციპალიტეტებმა შეიძლება შექმნან მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ერთიანი სისტემები და, ასევე, შეიმუშავონ მუნიციპალური ნარჩენების ერთობლივი მართვის გეგმა (თუ მისი შესრულება უზრუნველყოფილი იქნება).

კონკრეტულად, კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” მე-13 მუხლი განსაზღვრავს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის როგორც შინაარსს, ისე მინიმალურ ამოცანებს. ქვემოთ მოცემული ამონარიდი კანონით განსაზღვრული კონკრეტული მოთხოვნების შესახებ:

2.2 მუნიციპალიტეტის აღწერა და დემოგრაფიული მონაცემები

ახმეტის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს საქართველოს აღმოსავლეთ ნაწილში, კახეთის რეგიონში. მუნიციპალიტეტს დასავლეთით ესაზღვრება დუშეთისა და თიანეთის მუნიციპალიტეტები, ჩრდილოეთით – ჩეჩნეთი, აღმოსავლეთით – თელავის მუნიციპალიტეტი და დაღესტნის ავტონომიური რესპუბლიკა, სამხრეთით კი ახმეტის მუნიციპალიტეტს ემიჯნება საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორია 2,207.6 კმ² შეადგენს, საიდანაც 30.8 კმ² უჭირავს ურბანულ, ხოლო 393 კმ² – არაურბანულ ტერიტორიას; ხოლო 80,266 ჰა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებსა და 91200 ჰა ტყის მასივებს, შესაბამისად.

მუნიციპალიტეტის დაბალ ზონაში ზომიერად ნოტიო ჰავაა, ცხელი ზაფხულით და ზომიერად ცივი ზამთრით. ნალექების წლიური მოცულობა 770-820 მმ-ის ფარგლებშია. ზღვის დონიდან 700-1,200 მ ზონაში ჩამოყალიბებულია ზომიერად ნოტიო ჰავა. ნალექების საშუალო წლიური მოცულობა 1,200-2 000 მმ-ია. წლის ყველაზე ცივი თვის იანვრის საშუალო ტემპერატურაა (-)3°C, ხოლო ივლისის— 22°C. ზღვის დონიდან 1200-2000 მ-ზე განვითარებულია ტენიანი ჰავა, ცივი ზამთრითა და გრილი ზაფხულით. ნალექების საშუალო წლიური მოცულობა კი 1500-1700 მმ-ს აღწევს.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ჰიდროლოგიური ქსელი ძალზე ხშირია. მუნიციპალიტეტისათვის დამახასიათებელია მთის სწრაფი მდინარეები. მდინარეები წარმოდგენილია პირიქითი ალაზნისა და თუშეთის ალაზნის აუზით.

2014 წლის აღწერის მონაცემებით, ახმეტის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა 43,094 კაცს შეადგენს. აქედან 8,737 კაცი ურბანულ, ხოლო – 34,357 არაურბანულ მოსახლეობას შეადგენს. 2005 წლის მონაცემებს თუ შევადარებთ ამ მონაცემებს ვნახავთ, რომ 8,600 კაცი შეადგენდა ურბანულ, ხოლო 33,070 – არაურბანულ მოსახლეობას, რაც ჯამში 41,670 მოსახლეს შეადგენს მუნიციპალიტეტის მასშტაბით.

მოსახლეობის რაოდენობა	2005	2012	2014
ურბანული	8,600	8,500	8,737
არაურბანული	33,070	33,900	34,357
სულ	41,670	42,400	43,094

მოსახლეობის რაოდენობის დინამიკასთან დაკავშირებით არსებული მონაცემების გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ შეინიშნება მოსახლეობის რაოდენობის მატების მცირე ტენდენცია. შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ აღნიშნული ტენდენცია მომავალშიც გაგრძელდება.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის 75.02% ეთნიკურად ქართველებს შეადგენს, მოსახლეობის 16.64% – ქისტებს, 2.71% – ოსებს და 0.4% აზერბაიჯანლებს.

მუნიციპალიტეტში 61 დასახლებული პუნქტია: 1 ქალაქი, 60 სოფელი. ყველაზე დიდი სოფელია სოფელი მატანი. ახმეტის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სიმჭიდროვე 19 კაცი კვ.კმ-ზე შეადგენს.

მუნიციპალიტეტის წამყვანი დარგია მევენახეობა, განვითარებულია აგრეთვე მეზღვეობა, მარცვლეულის წარმოება, მებოსტნეობა, ეთერზეთოვანი კულტურების, ხორცისა და რძის წარმოება.

მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 75 საწარმო, 349 ინდ. მეწარმე და 3 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი.

მუნიციპალიტეტში 25 სახელმწიფო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაა, 12 ბიბლიოთეკა, 2 მუზეუმი და 3 ფოლკლორის ცენტრი.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს 10 სამედიცინო ამბულატორია, ერთი სოციალური საწარმო ა(ა)იპ „სათნოების სახლი“ და ერთი კლინიკა 15 საწოლზე.

2.3 გეგმის ამოცანები და მიზნობრივი შედეგები

ახმეტის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა მიმართულია შემდეგი მნიშვნელოვანი ამოცანების გადაწყვეტასა და შედეგების მიღწევაზე:

- ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება და მონაცემთა ბაზა) ჩამოყალიბება 2017 წლისათვის;
- მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების უნარ-შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვის კუთხით;
- ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი მომსახურების (მათ შორის როგორც მოსახლების, კომერციული ობიექტების, ისე საწარმოების საკმარისი რაოდენობის კონტეინერებით, ნარჩენების გატანის საკმარისი სიხშირით უზრუნველყოფა) მიწოდება მოსახლეობის, კომერციული ობიექტებისა და არსებული საწარმოებისათვის მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე;
- ნარჩენების შეგროვების მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:
 - მუნიციპალური ნარჩენები 90% 2020 წლისთვის;

- სახიფათო მუნიციპალური ნარჩენების მართვის კოორდინირება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან შესაბამისი დადგენილების მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია 2020 წლისთვის;
- ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირების ხელშეწყობის საქმიანობების განხორციელება (კომპოსტირების პრაქტიკის ფართო დანერგვა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე);
- ქალაქის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება 2019 წლისთვის;
- ქალაქის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:
 - ქალაქი 30% 2020 წლისთვის;
 - პლასტმასი 30% 2020 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და დანერგვა 2020 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და დანერგვა 2020 წლისთვის;
- მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე.

2.4 დაგეგმვის პროცესის აღწერა

დაგეგმვის ჩარჩო

გეგმა შემუშავებულ იქნა *მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადების სახელმძღვანელო დოკუმენტის*⁴ მიხედვით. აღნიშნულ სახელმძღვანელო დოკუმენტში მოცემულია ის ზოგადი ჩარჩო, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს მუნიციპალიტეტების მიერ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება.

საწყის ეტაპზე მუნიციპალიტეტის ფარგლებში გამოიყო ჯგუფი, რომელშიც შედიოდნენ შემდეგი: ა.ა.ი.პ. კეთილმოწყობისა და გარე განათების სამსახურის, საფინანსო და ეკონომიკის სამსახურების წარმომადგენლები და რომელსაც დაევალა აღნიშნული გეგმის მომზადება.

დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება და მონაწილეობის პროცესი

⁴ აღნიშნული დოკუმენტი შემუშავებულ იქნა USAID-ის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის ნარჩენების მართვის ტექნოლოგიები რეგიონებში (WMTR) პროგრამის ფარგლებში საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

ზემოთ აღნიშნულმა ჯგუფმა გამოკვეთა გეგმასთან მიმართებაში დაინტერესებულ მხარეთა შემდეგი ჯგუფები – კომერციული ობიექტები და საწარმოები, რომლებიც ადგილზე ფუნქციონირებენ, მსხვილი ფერმერები, ქალთა ჯგუფები, არასამთავრობო ორგანიზაციები და სხვ. რომლებთანაც განხორციელდა კონსულტაციები გეგმის შემუშავების სხვადასხვა ეტაპზე და რომლებიც აქტიურად იყვნენ ჩართულები მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების მთელ პროცესში.

საზოგადოებასთან ურთიერთობის კამპანია და მონაწილეობის პროცესი

დაინტერესებული მხარეების გეგმის შემუშავების პროცესში ჩართულობის უზრუნველსაყოფად და მათგან უკუკავშირის მიღების მიზნით განხორციელდა 5 საკონსულტაციო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით (იხ. საკონსულტაციო შეხვედრების ფოტო მასალა დანართ 2–ში).

გეგმის შემუშავების პროცესში დაინტერესებული მხარეების მაქსიმალური ჩართულობის უზრუნველსაყოფად საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში გამოქვეყნებული იყო განცხადებები აღნიშნული გეგმის მომზადებისა და საკონსულტაციო შეხვედრების ორგანიზების შესახებ. როგორც ზემოთ არის აღნიშნული, ჩატარდა 5 საკონსულტაციო შეხვედრა, აქედან შეხვედრები მოეწყო კომერციული ობიექტებისა და საწარმოების მეპატრონეებთან, მსხვილ ფერმერებთან, მოსახლეობასთან, საჯარო სკოლებისა და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულების პედაგოგებთან. შეხვედრაზე განიხილებოდა ნარჩენების მართვის 5 წლიანი გეგმის ძირითადი მიზნობრივი მიმართულებები და ასევე ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ტარიფებთან დაკავშირებული საკითხები. დამსწრეთაგან ძირითადი კითხვები ეხებოდა იმ საკითხებს თუ რა ბერკეტი არსებობს აღნიშნული მოსაკრებლის ამოღების რეალურად ასამოქმედებლად. ასევე მოსახლეობის ნაწილმა გააპროტესტა აღნიშნული მოსაკრებლის ამოღების საკითხი, რასთან დაკავშირებითაც მუნიციპალიტეტი გეგმავს ამ მხრივ აქტიურ მუშაობას. აქვე უნდა ითქვას, რომ ნაწილმა ორგანიზაციებმა, სკოლებმა და კერძო საწარმოებმა შეარჩიეს 9 რეკრეაციული დანიშნულების ობიექტი და მასთან მისასვლელი გზები, რომლის დასუფთავებაზეც იღებენ შეფობას.

ნაწილი 3 – მუნიციპალური ნარჩენების დახასიათება

3.1. შესავალი

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვებასა და გატანას თელავის ნაგავსაყრელზე ა(ა)იპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახური“ უზრუნველყოფს. აღნიშნული კომპანია ახდენს შემდეგი სახის მომსახურების გაწევას მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის ფარგლებში:

შეგროვების მომსახურება მოსახლეობისა და კომერციული დაწესებულებებისათვის, ჯანდაცვის ობიექტებისათვის; ასევე, ქუჩების დაგვა /

დასუფთავება, ბალახის/ხეების ჭრა, ბაღის ნარჩენის, მკვდარი ცხოველების გატანა ხდება ამ კომპანიის მიერ.

ა(ა)იპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახურ“-ში ამჟამად დასაქმებულია 70 თანამშრომელი. უფასო სარგებლობის ფორმით ახმეტის მერიისგან გადაცემული აქვს 13 ერთეული ავტომობილი, აქედან 8 ერთეული სპეც მანქანა ნაგავშია.

3.2. გეგმაში მიმოხილული ნარჩენების სახეობები

აღნიშნული გეგმა განიხილავს ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შემდეგ სახეობებთან მიმართებაში არსებულ მდგომარეობას:

- საყოფაცხოვრებო ნარჩენები;
- კომერციული ობიექტების ნარჩენები⁵;
- ქუჩის ნაგავი;
- ფოთოლი და ბაღის ნარჩენები;
- მცირე საწარმოო ობიექტების ნარჩენები;
- სამშენებლო ნარჩენები;
- სახიფათო ნარჩენები.

3.3. ნარჩენების რაოდენობა

ახმეტის მუნიციპალიტეტში წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ ზუსტი მონაცემები, ისევე როგორც მთლიანად ქვეყნის შემთხვევაში, არ მოიპოვება, რადგან არ მიმდინარეობს წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო მყარი ნარჩენების რაოდენობის აღრიცხვა. ნარჩენების მოცულობის დადგენა შესაძლებელია მხოლოდ ნაგავსაყრელებზე შეტანილი ნარჩენების რაოდენობის მიხედვით.

2015 წლის მონაცემების მიხედვით მოცემულ წელს შეგროვდა 6,600 ტონა ნარჩენი, საიდანაც 1,000 ტონა წარმოადგენდა საყოფაცხოვრებო, დაწესებულებების, კომერციული ტიპის ნარჩენს, ხოლო 1,200 ტონა – ქუჩების/პარკების დასუფთავებით წარმოქმნილი ნარჩენები და 4,400 ტონა სხვა ტიპის.

უცნობია ყოველწლიურად წარმოქმნილი მუნიციპალური სახიფათო ნარჩენების რაოდენობა, რადგან არ ხდება მუნიციპალური სახიფათო და სხვა ნარჩენების განცალკევებული შეგროვება.

⁵ მოიცავს ბაზრების, მაღაზიების, ოფისების, რესტორნების, საწყობებისა და სასტუმროების ნარჩენებს (მსხვილ კომერციულ დაწესებულებებს შეუძლიათ თავად უზრუნველყონ საკუთარი ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება, ხოლო მცირე საწარმოები ხშირ შემთხვევაში გამოიყენებენ საერთო კონტეინერებს).

ასევე, არ მოიპოვება მონაცემები მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი დიდგაბარიტიანი⁶ ნარჩენების რაოდენობის შესახებ.

საკმაოდ მწირია ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ და შესაბამისად, აშკარად დგება საჭიროება მუნიციპალიტეტმა მოახდინოს მონაცემთა ბაზის შექმნა, სადაც აღრიცხული იქნება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა სახეობების მიხედვით, რაც ნარჩენების ეფექტიანი მართვის ამოსავალი წერტილია.

3.4. ნარჩენების პროგნოზირება

გამომდინარე იქიდან, რომ ახმეტის მუნიციპალიტეტს არ ააქვს სანდო ინფორმაცია მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ დინამიკაში საკმაოდ რთულია სამომავლო პროგნოზების გაკეთება, თუმცა გარკვეული დასკვნების გაკეთება შეიძლება მოსახლეობის რაოდენობისა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების ფაქტორების გათვალისწინებით.

როგორც დემოგრაფიული მონაცემებიდან ჩანს სახეზეა მოსახლეობის რაოდენობის მცირე ზრდა, რაც სავარაუდოდ მომავალშიც გაგრძელდება; აღნიშნული ფაქტორი თავისთავად წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის ზრდას გამოიწვევს. ასევე, იმის გათვალისწინებით, რომ მოხდება ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი მომსახურების მიწოდება მთელი მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისა და საწარმოებისათვის, ესეც ბუნებრივია მუნიციპალიტეტის მიერ სამართავი ნარჩენების რაოდენობის ზრდას გამოიწვევს.

თუმცა ამ ეტაპზე, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ რაოდენობრივ მონაცემებზე საუბარი არ იქნება გამართლებული ნარჩენების რაოდენობის შესახებ ზუსტი მონაცემების გარეშე.

3.5. ნარჩენების შემადგენლობის ანალიზი

ნარჩენების შემადგენლობაზე მსჯელობისას, გამომდინარე იქიდან, რომ ახმეტის მუნიციპალიტეტს არ ააქვს ინფორმაცია მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შემადგენლობის შესახებ, შეგვიძლია გამოვიყენოთ 2015–2016 წლებში ქ. თელავის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე განხორციელებული ნარჩენების მორფოლოგიური შემადგენლობის სეზონური კვლევის შედეგები⁷.

ქვემოთ წარმოდგენილია აღნიშნული კვლევის შედეგები, რაც გვაძლევს ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რა რაოდენობის ალდგენადი ნარჩენების ამოდება

⁶ საქართველოს კანონის “ნარჩენების მართვის კოდექსი” მიხედვით, დიდგაბარიტიან ნარჩენებს განეკუთვნებიან ნარჩენები, რომლებიც თავიანთი ზომებისა და ფორმის გამო ვერ თავსდება ნარჩენების სათავსში.

⁷ აღნიშნული მონაცემები ეყრდნობა „ნარჩენების მართვის ტექნოლოგიები რეგიონებში“ (WMTR) პროგრამის ფარგლებში თელავის ნაგავსაყრელზე განხორციელებულ ნარჩენების შემადგენლობის სეზონურ კვლევას.

შეიძლება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოებული ნარჩენების ნაკადიდან. ამ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მოხდება მუნიციპალიტეტის რეციკლირების პოტენციალის შეფასება.

№1 ნარჩენების მორფოლოგიური შემადგენლობის სეზონური კვლევის შედეგი (გასაშუალებელი მაჩვენებელი ოთხივე სეზონისათვის)

ნარჩენების კატეგორია	საშუალო (% მაჩვენებელი)
ორგანული	42.72
პოლიეთილენი/პლასტმასი	12.84
ქაღალდი და მუყაო	11.19
ბავშვის ჰიგიენური საფენი	8.71
ქსოვილი	6.12
მინის ტარა	5.95
ტყავი/რეზინა	3.26
საამშენებლო	3.17
ჯართი	2.27
სხვა ნარჩენები	2.20
განს. ზედამხ. დაქვ.	1.21
დანაკარგი	0.43

როგორც შედეგებიდან ვხედავთ ნარჩენების შემადგენლობიდან სამი ძირითადი ნაკადი შეგვიძლია გამოვყოთ, რომელსაც წამყვანი პოზიცია უჭირავს ნარჩენების მთლიან ნაკადში. ესენია: ორგანული ნარჩენები (42.72%), პოლიეთილენი/პლასტმასი (12.84%) და ქაღალდი და მუყაო (11.19%). შესაბამისად, ამ ნაკადებზე უნდა მოხდეს ყურადღების გამახვილება ნარჩენების მართვის რეციკლირების სისტემების დანერგვისას მუნიციპალიტეტის ფარგლებში.

ნაწილი 4 - არსებული მუნიციპალური ნარჩენების სისტემის მიმოხილვა

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვებას, გატანას და ტრანსპორტირებას თელავის ნაგავსაყრელზე უზრუნველყოფს ა(ა)იპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახური“. აღნიშნული კომპანია უწევს ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების მიწოდებას როგორც მოსახლეობისათვის, ასევე, კერძო სექტორისათვის, მათ შორის ჯანდაცვის ობიექტებისთვის.

ა(ა)იპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახური“ ახდენს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ქუჩების დაგვა – დასუფთავებას. მის მიერვე ხდება ბალის ნარჩენის, მკვდარი ცხოველების შეგროვება და გატანა.

აღნიშნული ა(ა)იპ-ი ასევე, ახდენს საამშენებლო და ნგრევის ნარჩენებისა და მიტოვებული მანქანების შეგროვებას და სოფელ გულგულასთან არსებულ ქ. თელავის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე ტრანსპორტირებას.

როგორც წესი ა(ა)იპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახური“ არ ახდენს დიდგაბარტიანი ნარჩენების გატანას. ასეთი ნარჩენების შენახვა/დასაწყობება ხდება თავად ამ ნარჩენების მფლობელების მიერ.

მოსახლეობისათვის ნარჩენების შეგროვების სერვისის მიწოდება ხდება მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე, კასრიწყლისა თემების გარდა.

2017 წლისთვის შექმნილია ორი ორხიდიანი მანქანა, რამაც საშუალება მისცა მუნიციპალიტეტს სერვისი მიაწოდოს თუშეთსა და შახვეტილის თემებს.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ურბანულ ტერიტორიებზე სერვისის მიწოდება ხდება კონტეინერული სისტემით, საიდანაც ნარჩენების გატანა ხდება კვირაში სამჯერ, ხოლო სოფლად (ზემოთ აღწერილი 1 თემის გარდა), სადაც ნარჩენების შეგროვების კონტეინერები მცირე რაოდენობითაა განთავსებული, ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სერვისის მიწოდება ხდება კონტეინერული სისტემით კვირაში სამჯერ.

მუნიციპალიტეტში განთავსებულია ადგილზე წარმოებული⁸ ნარჩენების შეგროვების მეტალის კონტეინერები, რომელიც ევროსტანდარტებს არ შეესაბამება, ურნებს სახურავები არ აქვს.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ჯამში განთავსებულია 763 კონტეინერი. აქედან, 164 ევრო სტანდარტის შესაბამისი კონტეინერი, 439 ადგილობრივი წარმოების კონტეინერი, რომელიც ვერ აკმაყოფილებს ევრო სტანდარტებს და ექვემდებარება შეცვლას. გარდა ამისა, მთათუშეთის ტერიტორიული ერთეულისთვის გვაქვს 60 ერთეული 0,73 მ³ მეტალის კონტეინერი, 50 ერთეული 120 ლიტრიანი და 50 ერთეული 240 ლიტრიანი პლასტმასის კონტეინერები, რომლებიც აკმაყოფილებენ ევრო სტანდარტებს. კონტეინერები განლაგებულია საცხოვრებელ სახლებთან (საიდანაც ნარჩენის შეგროვება ხდება კვირაში სამჯერ), 47 ერთეული კონტეინერი საზოგადოებრივ ადგილებში (საიდანაც შეგროვება ხდება ყოველდღე), და 3 ურნა დაცულ ტერიტორიასთან (საიდანაც ნარჩენი გადის კვირაში 3–ჯერ).

ქვემოთ ცხრილში მოცემულია ინფორმაცია ნარჩენების შეგროვების კონტეინერების რაოდენობის შესახებ:

კონტეინერების რაოდენობა	დასახელებული პუნქტის დასახელება
216	ქ. ახმეტა
38	ს. მატანი
42	ს. დუისი
14	ს. ჯოყოლო
13	ს. ბირკიანი

⁸ ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს საწარმო, რომელიც აწარმოებს ნარჩენების შეგროვების მეტალის კონტეინერებს.

11	ს. საკობიანო
69	ს. ზ.ალვანი
44	ს ქვ.ალვანი
3	ს. ბაბანური
16	ს. ქისტაური
7	ს. ახალშენი
7	ს. ახშანი
10	ს. აწყური
14	ს. ხოდაშენი
11	ს. ოჟიო
7	ს. კოლოთო
7	ს. ალავერდი
4	ს. ჩაბინაანი
4	ს. ფიჩხოვანი
8	ს. მადრაანი
5	ს. არგოხი
3	ს. არაშენდა
2	ს. ახშნის ველები
3	ს. ქვ.ხალაწანი
2	ს. შუა ხალაწანი
10	ს. ომალო
3	ს. ძიბახევი
5	ს. დუმასტური
3	ს. ყვარელწყალი
1	ს. ბაყილოვანი
10	ს. შახვეტილა
4	ს. ქორეთი
7	ს. ხორხელი
160	თუშეთი
763	სულ:

ა.ა.ი.პ „კეთილმოწყობისა და გარე განათების სამსახურს“ გააჩნია ნარჩენების გატანის შემდეგი გრაფიკი:

	ორშაბათი	სამშაბათი	ოთხშაბათი	ხუთშაბათი	პარასკევი	შაბათი	კვირა
	ახმეტა	ახმეტა	ახმეტა	ახმეტა	ახმეტა	ახმეტა	ახმეტა
	მატანი	ძიბახევი	ომალო	ჯოყოლო	დუისი	მატანი	ომალო

ქალაქი, სოფელი	ქისტაური	ბირკიანი	ხალაწანი	ბირკიანი	საკობიანო	ქისტაური	ხალაწანი
	ახშანი	დუისი	დუმასტური	დუისი	ქისტაური	ხოდაშენი	დუმასტური
	ხოდაშენი	ჯოყოლო	მატანი	ქისტაური	ხოდაშენი	ახალშენი	საკობიანო
	ჩაბინაანი	ზ. ალვანი	ქისტაური	ზ. ალვანი	ოჟიო	ახშნის ველები	მატანი
	ხორხელი	ქვ. ალვანი	ხოდაშენი	ქვ. ალვანი	ალავერდი	არაშენდა	ქისტაური
	აწყური	მალრაანი	საკობიანო	ხორხელი	კოლოთო	ხორხელი	ხოდაშენი
	ახშნის ველები	ფიჩხოვანი	შახვეტილა	ხოდაშენი	მატანი	ქ. ალვანი	აწყური
	ახალშენი	არგოხი				ქვ. ალვანი	
						მალრაანი	
						არგოხი	
					ფიჩხოვანი		

მუნიციპალიტეტის ცენტრალურ მაგისტრალეზზე გადანაყრის აკრეფა-დასუფთავების გრაფიკი (მიმართულებები):

- ორშაბათი - ახმეტა - თიანეთის მიმართულება.
- სამშაბათი - ახმეტა - ზ. ხოდაშენი - ალავერდი ქვ. ალვანის მიმართულება.
- ოთხშაბათი - ახმეტა - ქვ. ალვანი - ბაბანეური - მალრაანის მიმართულება.
- ხუთშაბათი - ახმეტა - დუისი - ძიბახევის მიმართულება.
- პარასკევი - ახმეტა - დუისი - ომალო(პანკისის) მიმართულება.
- შაბათი - ახმეტა - აწყურის მიმართულება.

მუნიციპალიტეტი ნარჩენების შეგროვების და გატანის მომსახურებას უწევს მის ფარგლებში მდებარე ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიებს, საიდანაც ნარჩენების გატანა ხდება სამი ურნის საშუალებით, კვირაში სამჯერ.

ა(ა)იპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახური“ პასუხისმგებელია ნარჩენების შეგროვების პროცესისათვის საჭირო სატრანსპორტო საშუალებებისა და დანადგარების მოვლა-შეკეთებაზე. ასევე, ნარჩენების მართვის მომსახურებისათვის საჭირო თანამშრომლების აყვანაზე, მათ ტრენინგსა და კვალიფიკაციის ამაღლებაზე.

ნარჩენების შეგროვების პროცესის მონიტორინგსა და ზედამხედველობას ახორციელებს მუნიციპალიტეტი, კერძოდ, ზედამხედველობის სამსახური.

ახმეტის მუნიციპალიტეტს შემუშავებული აქვს ტოპოგრაფიული რუკა, სადაც ასახულია ნარჩენების შეგროვების სერვისის მიწოდების არეალი. რუკებზე ასევე დატანილია მარშრუტები და ნარჩენების ურნების განლაგების ადგილები. მუნიციპალიტეტი 4 ზონად არის დაყოფილი და ამის მიხედვით არის შედგენილი ნარჩენების შეგროვების მარშრუტები.

რაც შეეხება ტექნიკას, რომლის გამოყენება ხდება ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისათვის და რომელიც მუნიციპალიტეტის საკუთრებაშია ასეთი სურათი გვაქვს:

მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალებების ინვენტარიზაცია				
სატრანსპორტო საშუალება	საშუალო მოცულობა მ³	სატრანსპორტო საშუალებების რაოდენობა მდგომარეობის მიხედვით (ქვემოთ იხილეთ შენიშვნა)	სატრანსპორტო საშუალებების რაოდენობა წლების მიხედვით (ახალი)	
		ცუდი მდგომარეობა	>10 წელი	5-10 წელი
კომპაქტორები	7	3	0	5
თვითმცვლელი	4	1	1	
მანქანა ადმინისტრაციისათვის		1	1	
სხვა (მუშების გადასაადგილებლად საჭირო ტრანსპორტი)		3	1	

ჯამში ნარჩენების შეგროვების მომსახურების გაწევისათვის მუნიციპალიტეტში გამოიყენება 13 ერთეული სატრანსპორტო საშუალება, აქედან 8 კომპაქტორი, 1 თვითმცვლელი, რომლებიდანაც 3 საკმაოდ ცუდ მდგომარეობაშია და მათი ექსპლუატაცია დაახლოებით 5–10 წელის განმავლობაში ხდება.

ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურებაში ჯამში ჩართულია 70 ადამიანი, აქედან 38 დამგველი, 16 მუშა ნარჩენების შემგროვებელი, 4 მძღოლი, 11 ადმინისტრაციაში, ერთი დარაჯი.

მუნიციპალიტეტს არ ააქვს თავისი საამქრო სატრანსპორტო საშუალებებისა და ტექნიკის მოვლა-შეკეთებისათვის. და როგორც წესი, ამ მიზნით ხდება ტენდერების გამოცხადება, რაც დიდ დროს მოითხოვს და აფერხებს შეგროვების სისტემის გამართულ ფუნქციონირებას.

ბოლო წლებში არ განხორციელებულა მომსახურების გასაწევად საჭირო სატრანსპორტო საშუალებების ან დანადგარების შესყიდვა.

4.1. ნარჩენების განთავსების არსებული ობიექტები

ოფიციალური ნაგავსაყრელი პოლიგონები

ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შეგროვებული ნარჩენების განთავსება ხდება სოფელ გულგულასთან არსებულ ქ. თელავის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონზე, რომლის ფართობი 5.5 ჰა–ს შეადგენს. აღნიშნული პოლიგონი შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ ბალანსზეა.

ქ. თელავის ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსება ხდება 1987 წლიდან.

ყოველდღიურად ნაგავსაყრელზე 4 ერთეული ნაგავშიდის საშუალებით ხდება ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შეგროვებული ნარჩენის განთავსება. მანძილი შეგროვების ადგილიდან ნაგავსაყრელამდე დაახლოებით 32 კმ–ია.

განთავსების შემდეგ ხდება ნარჩენების პერიოდული დაფარვა მიწის ფენით, რასაც უკვე ნაგავსაყრელის ოპერატორი კომპანია შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ უზრუნველყოფს. ნაგავსაყრელი კეთილმოწყობილია, შემოღობილია, აღჭურვილია სასწორით და მის ტერიტორიაზე შესვლა–გამოსვლა კონტროლირდება კომპანიის თანამშრომლების მიერ.

ნარჩენების განთავსების არაოფიციალური ადგილების ინვენტარიზაცია

აღსანიშნავია, რომ ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ხარისხიდან გამომდინარე, არის დარჩენილი ერთი ე.წ. უკანანო ნაგავსაყრელი, სადაც მოსახლეობის მიერ ხდებოდა ნარჩენების არალეგალურად განთავსება. საუბარია ქ. ახმეტის მიმდებარედ არსებულ არალეგალურ ნაგავსაყრელზე.

მომავალში არალეგალური ნაგავსაყრელების გაჩენის პრევენციის მიზნით მოხდება პერიოდული, რეგულარული მონიტორინგი ისეთი ადგილების, სადაც ადრე

ხდებოდა ნარჩენების უკანონო განთავსება და საჭიროებისამებრ ამ ადგილებიდან მოხდებოდა ნარჩენების გატანა და საინფორმაციო ბანერების განთავსება.

4.2. აღდგენა (რეციკლირება და კომპოსტირება)

ახმეტის მუნიციპალიტეტში არ მოქმედებს რაიმე საწარმო, რომელიც მოახდენდა აღდგენადი მასალების ცენტრალიზებულ შეგროვებას და გატანას, ასევე, არ არის ნარჩენების შეგროვების პუნქტები.

მუნიციპალიტეტში არ არის დანერგილი კომპოსტირების პრაქტიკა. მოსახლეობა არ ახდენს ორგანული ნარჩენის კომპოსტად გამოყენებას და ზოგადად, ამ საკითხისადმი ნაკლებ ყურადღებას იჩენს.

4.3. ხარჯები და ხარჯების ანაზღაურება

ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მომსახურების ტარიფების დადგენასთან დაკავშირებით აღსანიშნავია საქართველოში მოქმედი შემდეგი კანონები: ნარჩენების მართვის კოდექსი (2015), საქართველოს ორგანული კანონი ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი (2014), და საქართველოს კანონი ადგილობრივი მოსაკრებლების შესახებ (1998, შესწორებებით).

ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის თანახმად, ახმეტის მუნიციპალიტეტი (კერძოდ, საკრებულო, როგორც თვითმმართველი ერთეულის წარმომადგენლობითი ორგანო) პასუხისმგებელია ადგილობრივი მოსაკრებლების (ტარიფების) შემოღებაზე, ამოღებასა და გაუქმებაზე. მოსაკრებლოს ოდენობა განისაზღვრება იმ კანონების საფუძველზე, რომლებიც არეგულირებენ მოსაკრებლების სტრუქტურასა და ოდენობას მთელი ქვეყნის ტერიტორიაზე.⁹ ამჟამად მოქმედ კანონებებში ტარიფების დადგენის მეთოდოლოგია არ არის განისაზღვრული და საჭიროებს შემუშავებას.

საქართველოს კანონი მოსაკრებლების სისტემის საფუძვლების შესახებ (1998) მიხედვით მოსაკრებლის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ერთ სულ მოსახლეზე 3 ლარს თვეში. მოსაკრებლის გადამხდელთა რაოდენობა ერთ ოჯახში არ უნდა აღემატებოდეს ოთხს, მიუხედავად ოჯახის წევრების რაოდენობისა. აქედან გამომდინარე, მოსაკრებლოს ოდენობა ერთ ოჯახზე არ უნდა აღემატებოდეს 12 ლარს თვეში; ხოლო იურიდიული პირის, ორგანიზაციისა და დაწესებულებისათვის მოსაკრებლის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 25 ლარს ერთ კუბურ მეტრ ნარჩენებზე.

ახმეტის მუნიციპალიტეტში ტარიფი განსაზღვრულია ახმეტის მუნიციპალიტეტის 2015 წლის 2 მარტის საკრებულოს № 22 დადგენილებით *ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დასუფთავების მოსაკრებლის შემოღებისა და*

⁹ ნარჩენების მართვის კოდექსი, მუხლი 5, პუნქტი 2 (ბ).

დასუფთავების მოსაკრებლის გადახდის ინსტრუქციის დამტკიცების შესახებ.

აღნიშნული დადგენილების მიხედვით ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფიზიკური პირებისათვის დასუფთავების მოსაკრებლის განაკვეთი არ უნდა აღემატებოდეს 1 სულიანი ოჯახებისათვის 0.20 ლარს თვეში. ხოლო იურიდიული პირებისათვის დასუფთავების მოსაკრებლის განაკვეთი არ უნდა აღემატებოდეს 25 ლარს ერთ კუბურ მეტრ ნარჩენზე თვეში.

ნარჩენების მომსახურების გადასახადის ამოღება მოსახლეობიდან არ ხდება ამოღების მექანიზმის არ არსებობის გამო. რაც შეეხება საწარმოებს, საწარმოების 100%-იდან ხდება გადასახადის ამოღება ზედამხედველობის სამსახურის მიერ. მაგ. 2015 წელს ამოღებულ იქნა 21444 ლარის ოდენობის გადასახადი.

4.4. ბიუჯეტი და დაფინანსების პროცესები

2013 წელს ნარჩენებისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტიდან 156,694 ლარი გამოყოფილი იყო ხელფასებზე, 59,664 ლარი მასალებისა და მარაგების შესაძენად, ხოლო 1,732 ლარი სხვა დანარჩენზე (როგორცაა მუშახელსთვის საჭირო ინვენტარის (ცოცხი, ხელთათმანები და სხვ.) შეძენა / განახლება). ხოლო 2014 წელს 142,615 ლარი – ხელფასები, 73 825 ლარი – მასალები და მარაგები და სხვა 1,208 ლარი.

შესაბამისად, მთლიანი ბიუჯეტიდან ნარჩენებისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტის წილი შეადგენდა 2.1% 2013 წელს, 2% – 2014 წელს და 2.2% 2015 წელს.

წელი	2013	2014	2015
მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი ბიუჯეტი	10,457,600 ლარი	10,994,800 ლარი	11,160,774 ლარი
ნარჩენების მართვისათვის გამოყოფილი თანხა	218,090 ლარი	217 648 ლარი	252,000 ლარი
%	2.1%	2%	2.2%

თუ გავითვალისწინებთ ნარჩენების შეგროვების ხარჯს 1 ტონა ნარჩენზე წლების მიხედვით ვნახავთ, რომ 2012 წელს ეს ხარჯი შეადგენდა 25 ლარს, 2013 წელს – 24 ლარს, ხოლო 2014–ში– 26 ლარს.

წელი	2013		2014		2015	
ხარჯები	ფაქტობრივი		ფაქტობრივი		ბიუჯეტით განსაზღვრული	
ხელფასები	156,697	72%	142,614	66%	160,895	64%
მასალები და მარაგები	61,396	28%	75,034	34%	91,105	36%
სულ:ნარჩენების მართვისთვის	218,090		217,648		252,000	

ამ მონაცემების გათვალისწინებით, ვხედავთ, რომ შეგროვებული თანხა როგორც მოსახლეობიდან, ისე საწარმოებიდან წარმოადგენს ნარჩენების შეგროვების ოპერაციის მთლიანი ხარჯის 8,5% -ს (2015 წელს).

ნაწილი 5- ნარჩენების მართვის მომავალი ვარიანტების ანალიზი და რეკომენდაციები

ახმეტის მუნიციპალიტეტში ნარჩენების მართვასთან არსებული მდგომარეობისა და ევროპაში ნარჩენების მართვის სისტემების განხილვის საფუძველზე შეიძლება მოვახდინოთ ნარჩენების მართვის სამომავლო ვარიანტების ანალიზი.

შეგროვება და ტრანსპორტირება

ნარჩენების შეგროვების გამართული სისტემის ფუნქციონირებისათვის მიზანშეწონილია მოხდეს მუნიციპალიტეტის ყველა სოფელის აღჭურვა საკმარისი რაოდენობის ურნებით, რათა შეგროვების კონტეინერებული სისტემა დაინერგოს მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე, მათ შორის იმ თემში, სადაც ამ ეტაპზე არ ხდება ნარჩენების შეგროვებისა და განათის მომსახურების მიწოდება.

მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების დახარისხებულად შეგროვების სისტემის დანერგვა.

მუნიციპალიტეტმა დაცული ტერიტორიების წარმომადგენლებთან ერთად უნდა განსაზღვროს დაცული ტერიტორიიდან ნარჩენების შეგროვებისათვის საკმარისი კონტეინერების რაოდენობა.

ნარჩენების შეგროვებისათვის საჭირო კონტეინერების რაოდენობა უნდა განისაზღვროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ნარჩენების წარმოქმნის აღრიცხვის წარმოების საფუძველზე. ამ ეტაპისთვის წინასწარი გათვლებით საჭიროა 500 ერთეული ურნის შექმნა.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განლაგებული კონტეინერებიდან ნარჩენების შეგროვების გატანის სიხშირე უნდა დაიგეგმოს ისე, რომ არ მოხდეს კონტეინერების გადავსება და მიმდებარე ტერიტორიის დანაგვიანება.

მომსახურების არეალში კონტეინერების განლაგება და მათი დაშორება ნარჩენების წარმოქმნელებისგან, რომელთაც ისინი უნდა მოემსახურონ არ უნდა აღემატებოდეს 150– 200 მ-ს.

ახმეტის მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს მარშრუტის ეფექტიანი და ეკონომიური დაგეგმვა. ნარჩენების შეგროვების მარშრუტის სქემაზე მუშაობისას უნდა მოხდეს შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინება:

- შეგროვების მიზნით მანქანის მიერ გავლილი მანძილის შემცირება და შეგროვებული ნარჩენების მასის ზრდა;
- მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა უბანში მოძრაობის ინტენსივობა დღე-ღამის სხვადასხვა მონაკვეთში;
- ნარჩენების უსაფრთხო ტრანსპორტირების უზრუნველსაყოფად კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები, მათ შორის გზებსა და ხიდებზე მოძრავი მანქანების წონის შეზღუდვა.

სწორი სატაროვო პოლიტიკის შემუშავება და დანერგვა მუნიციპალიტეტის ფარგლებში.

მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სამართლიანი მოსაკრებლის გამოთვლა ცენტრალური ხელისუფლების მიერ დამტკიცებული მეთოდოლოგიის მიხედვით და ასევე, მოსაკრებლის ამოღების მექანიზმების შემუშავება და დანერგვა.

ნარჩენების განთავსება

დღევანდელი რეალობიდან გამომდინარე ახმეტის მუნიციპალიტეტი ვალდებულია ნარჩენების ნაგავსაყრელზე ტრანსპორტირებაზე, ხოლო ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსებას, ისევე, როგორც არსებულ ქ. თელავის მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონის მართვას უკვე შპს. „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ ახორციელებს.

სამშენებლო ნარჩენების განთავსების მიზნით ტერიტორიის გამოყოფა მუნიციპალიტეტის ფარგლებში და შესაბამისი ნებართვის მოპოვება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსგან.

აღდგენა

ნარჩენების აღდგენის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტში მოხდეს ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პუნქტების მოწყობა. აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ ნაკადებზე (ქალაქი, პლასტიკი და ორგანული ნარჩენები), რომლებიც გამოიყო ნარჩენების შემადგენლობის კვლევის დროს. მუნიციპალიტეტის სპეციფიკიდან გამომდინარე ეფექტიანი იქნება ასეთი შეგროვების პუნქტების მოწყობა მაღაზიებთან და საერთო სარგებლობის ადგილებთან.

მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტმა მოახდინოს იმ კომპანიებთან მოლაპარაკებები, რომელიც დახარისხებულად შეგროვებული ნარჩენის გატანით დაინტერესდებიან. მუნიციპალიტეტმა უნდა გამოყოს საცავი შეგროვებული ნარჩენის დასაწყობების მიზნით, სადაც კომპანია მოახდენს ნარჩენების წინასწარი დამუშავების მოწყობილობების დამონტაჟებას. წინასწარ უნდა მოხდეს მოლაპარაკება ფასზე და

ნარჩენის შესყიდვის პროცედურაზე (სავარუდოდ ნარჩენების მიყიდვა უნდა მოხდეს პირდაპირი წესით) რაც ამ ეტაპზე შეუძლებლად მიგვაჩნია.

აუცილებელია სეპარირებულად შეგროვებული ნარჩენის ტრანსპორტირება ხდებოდეს მუნიციპალიტეტის სპეციალურად ბრენდირებული ავტოტრანსპორტით, რომ მოსახლეობა ხედავდეს, რომ ნარჩენის ტრანსპორტირება ხდება ცალკე სპეციალურად გამოყოფილ საცავში.

გამომდინარე იქიდან, რომ ნარჩენების შემადგენლობის კვლევის დროს წამყვანი ადგილი ორგანულ ნარჩენებს ეკავა, მნიშვნელოვანია კომპოსტირების პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტში. ხარჯთეფექტიანობის გათვალისწინებით რეკომენდირებულია საერთო სარგებლობის (რამდენიმე ფერმერის გაერთიანება) საკომპოსტე ადგილების მოწყობა.

ნაწილი 6 - სამოქმედო გეგმა და განხორციელების ვადები

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
1. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა)	არაზუსტი ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით (არ არის დაზუსტებული ინფორმაცია სახიფათო, სამედიცინო და სხვა ტიპის ნარჩენების შესახებ).	მუნიციპალიტეტში ნარჩენების აღრიცხვაზე და შესაბამისი ბაზის შემუშავებაზე პასუხისმგებელი პირის გამოყოფა	2018 წლის თებერვალი	ახმეტის მუნიციპალიტეტის მერია	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო საქმიანობების კოორდინაციის კუთხით	6,000 ლარი	2018 წლის 31 დეკემბერისთვის შემუშავებული და ხელმისაწვდომია მონაცემთა ელექტონული ბაზა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
ჩამოყალიბება 2018 წლისათვის.		მუნიციპალური ნარჩენების შემგროვებელი კომპანიის კონტრაქტში ყოველდღიურად გატანილი ნარჩენების (1) ყოველთვიური აღრიცხვის, (2) კვარტალური შემადგენლობის კვლევის ჩატარებისა¹⁰ (2018 წელს) და მუნიციპალიტეტში ამ საკითხზე პასუხისმგებელი პირისათვის ამ მონაცემების რეგულარული მიწოდების ვალდებულების ჩადება	2018 წლის იანვარი, ნარჩენების შეგროვება– გატანაზე ახალი ტენდერის გამოცხადებისა და შემგროვებელ კომპანიასთან ახალი კონტრაქტის დადება	ეკონომიკისა და ქონების მართვის სამსახური სივრცითი მოწყობისა და ინფრასტრუქტურის სამსახური	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით.	
1.2. მუნიციპალური სახიფათო ნარჩენების მართვის ღონისძიებებში		მუნიციპალიტეტმა რეგულარულად გამოითხოვოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსგან ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული საწარმოების მიერ წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების რაოდენობის შესახებ და მოახდინოს ამ ინფორმაციის შეტანა მონაცემთა ელექტონულ ბაზაში.	2018 წლის იანვარიდან რეგულარულად	ახმეტის მუნიციპალიტეტის მერი გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან			

¹⁰ WMTR II უზურველყოფს შესაბამისი მეთოდოლოგიის მიწოდებასა და ტრენინგების ჩატარებას.

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
მონაწილეობის მიღება				კოორდინაციის გზით			
		მონაცემთა ელექტონული ბაზის შემუშავება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის შესახებ სახეობების მიხედვით ელექტონულ ბაზაში მონაცემების რეგულარული შეტანა	2018 წლის მარტი 2018 წლის აპრილიდან რეგულარულად	ეკონომიკისა და ქონების მართვის სამსახური სივრცითი მოწყობისა და ინფრასტრუქტურის სამსახური			
2. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი მომსახურების (საკმარისი რაოდენობის კონტეინერები, ნარჩენების გატანის საკმარისი სიხშირე, სპეცტექნიკა) მიწოდება მოსახლეობისათვის და	კასრიწყლის თემში არ ხდება ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიწოდება, დაშორებული მანძილის გამო (დაახ. 2020 კმ); დიდი მოცულობის ნაგავმზის არ არსებობა (24მ3);	დიალოგის წამოწყება საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, დაცული დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებთან ერთად ამ საკითხის გადაჭრის მიზნით; დიდი მოცულობის ნაგავმზის შექმნა (24მ3);	2018 წლის მარტიდან 2020 წელი	ახმეტის მუნიციპალიტეტი, ეკონომიკური განვითარების სამსახური ააიპ „კეთილმოწყობის და გარე“	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო 400,000 ლარი	ნარჩენების შეგროვების 5% 2019 წლისთვის ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის ეფექტიანი	

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
მუნიციპალიტეტში არსებული საწარმოებისათვის მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე.	• მოძველებული ნარჩენების შეგროვების კონტეინერები; • სამშენებლო ნარჩენების განთავსების ადგილის გამოყოფა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სამინისტროსთან მოლაპარაკების და შესაბამისი ნებართვის მოპოვების გზით;	• 450 მეტალის 1,100 ლიტრიანი კონტეინერის შექმნა (ღია კონტეინერების თანამეტროვე სტანდარტების ურნებით შეცვლა);	50 კონტეინერის შექმნა და ქ. ახმეტაში არსებული კონტეინერების ჩანაცვლება ამ ახლებით 2018 წელს	განათების სამსახურის“	45,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი (900 ლარი ერთეულის ფასი)	მომსახურების მიწოდება როგორც მოსახლეობისათვის, ისე საწარმოებისათვის მუნიციპალიტეტის მთელს ტერიტორიაზე 2021 წლისთვის.	
			100 კონტეინერის შექმნა და შემდეგ სოფლებში არსებულების ჩანაცვლება: აწყური, ზემო ხოდაშენი, ოჟიო, კოლოთო, ალავერდი, 2019 წელს		90,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი		
			100 კონტეინერის შექმნა და შემდეგ სოფლებში არსებულების ჩანაცვლება: ახშანი, ჩაბინაანი, ხორხელი, ქისატაური, ახალშენი, მატანი, პანკისის ხეობა 2020 წელს		90,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი		
			100 კონტეინერის შექმნა შემდეგ სოფლებში არსებულების ჩანაცვლება:				

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
			ზემო და ქვემო ალვნები 2021 წელს 100 კონტეინერის შექმნა და ქ. ახმეტაში არსებული კონტეინერების ჩანაცვლება ახლებით 2022 წელს 2018 წლისთვის სამშენებლო ნარჩენების განთავსების ადგილის გამოყოფა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სამინისტროსთან მოლაპარაკების და შესაბამისი ნებართვის მოპოვების გზით;		საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს (ადგილის შეთანხმების/გამოყოფის და ნებართვის კუთხით)	90,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი 90,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
		ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ამსახველი რუკების შემუშავება (მარშრუტებისა და კონტეინერების მდებარეობის დატანა რუკებზე).	2018 წლის ნოემბერი	ეკონომიკური განვითარების სამსახური ააიპ „კეთილმოწყობისა და გერეგანათების სამსახურის“ ¹¹		— (WMTR II პროგრამა გაუწევს მუნიციპალიტეტს ამ მხრივ დახმარებას)	ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების ამსახველი რუკების არსებობა 2018 წლისათვის
3. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია 2018წლისთვის	მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სტიქიური ნაგავსაყრელების არსებობა და გარემოს დაბინძურება	ნარჩენების განთავსების არალეგალური ადგილის დახურვა მდ. ილტოს მიმდებარე ტერიტორიაზე ქ. ახმეტასთან	2018 –2019 წლები	ააიპ „კეთილმოწყობის და გარეგანათების სამსახურის“	საქართველოს რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	20,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების 100% დახურულია 2019 წლისთვის;

¹¹ WMTR II პროგრამა განხორციელების მუნიციპალიტეტის დახმარებას ამ კომპონენტში

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
		ყოფილ სტიქიურ ნაგავსაყრელების ადგილებზე პერიოდული მონიტორინგის განხორციელება¹² და შედეგების მიხედვით შესაბამისი რეაგირება (გატანა, საჭიროების მიხედვით საინფორმაციო ბანერის დადგმა)	2018 წლიდან რეგულარულად	ეკონომიკური განვითარების სამსახური ააიპ „კეთილმოწყობის და გარე სამსახურის“	არასამთავრობო ორგანიზაციები		
4. ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებად ინარჩენების განთავსების შემცირების ხელშეწყობის საქმიანობების	ნაგავსაყრელზე განთავსებულ ნარჩენში ორგანული (ხის ნახერხის, ბალის და ქუჩების დასუფთავების) ნარჩენის დიდი რაოდენობა	კომპოსტირების საკითხებზე ტრენინგების ჩატარება მუნიციპალიტეტის სოფლების რწმუნებულებთან და მსხვილ ფერმერებთან	2018 წლის ოქტომბრის ბოლოს (მინიმუმ ორი ტრენინგის მოწყობა, ისეთ სოფლებში, სადაც არიან მსხვილი ფერმერები)	ახმეტის მუნიციპალიტეტი, სოფლის მეურნეობის განყოფილება	WMTR II პროგრამა, არასამთავრობო ორგანიზაციები	1,500 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	2018 წლის ბოლოსთვის მუნიციპალიტეტის მასშტაბით 2 ფერმერს მოწყობილი აქვს საკომპოსტე უბანი თავის ფერმაში

¹² დახურული ადგილების მონიტორინგი სავსე გასვლების მეშვეობით მოხდება თავდაპირველად თვეში ერთხელ, შემდგომ კვარტალურად და მონიტორინგის ანგარიშები ხელმისაწვდომი იქნება.

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი	
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა				
განხორციელება (კომპოსტირების პრაქტიკის ფართო დანერგვა);			2019 წლის ოქტომბრის ბოლოს (მინიმუმ ორი ტრენინგის მოწყობა, ისეთ სოფლებში, სადაც არიან მსხვილი ფერმერები)			1,500 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	2019 წლის ბოლოსთვის მუნიციპალიტეტის მასშტაბით 5 ფერმერს მოწყობილი აქვს საკომპოსტე უბანი თავის ფერმაში	
		სადემონსტრაციო საკომპოსტე ადგილების მოწყობა სასწავლო დაწესებულებების და/ან აქტიური ფერმერების ტერიტორიებზე (მინიმუმ 2 საკომპოსტე ადგილის მოწყობა)	2019 წელი			2,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	2019 მუნიციპალიტეტის მასშტაბით 29 ფერმერს მოწყობილი აქვს საკომპოსტე უბანი	
		სათემო საკომპოსტე უბნის მოწყობა იმ სოფლებისთვის, რომლებიც ყველაზე მეტ ინტერესს გამოიჩენენ ინიციატივის მიმართ (ექსპერტის ჩართულობით, რათა უზრუნველყოფილი იყოს ადგილზე ორგანული მასის საკმარისი რაოდენობა)	2020 წელი			8,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	2020 წელი მოწყობილია სულ მცირე ერთი სათემო საკომპოსტე უბანი	2020 წლისთვის ნაგავსაყრელზე განთავსებულ ნარჩენში ორგანული ნარჩენი შემცირებულია 5%-

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
5. ქალაქის და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება 2019 წლისთვის;	მუნიციპალიტეტში ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის პრაქტიკის არ არსებობა.	იმ კომპანიებთან თანამშრომლობის აწყობა, რომლებიც ნარჩენების შეგროვებას და/ან გადამუშავებას ახდენენ რეგიონის ან ქვეყნის მასშტაბით (ქალაქის და პლასტიკის კუთხით¹³) სეპარირებული ნარჩენების გასხვისების პროცესის იურიდიული მხარის მოგვარება¹⁴	2018 წლის მარტი	ახმეტის მუნიციპალიტეტი ეკონომიკური განვითარების სამსახური ააიპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახურის“	საქართველოს გარემოსდაცვითი რესურსების სამინისტრო, აქტივობების კოორდინაციის მიზნით	-----	მუნიციპალიტეტს აქვს სია იმ კომპანიების, რომლებიც მზად არიან ტერიტორიაზე სეპარირებულად შეგროვებული ნარჩენი გაიტანონ
		2018 წელს დაგეგმილი შეგროვების პუნქტებისათვის საჭირო კონტეინერების რაოდენობის შესყიდვა 25 კონტეინერის (1მ3) შეძენა ქ. ახმეტაში, ზემო და ქვემო ალვანში სეპარაციის დასაწყობად	2018 წლის მაისი		არასამთავრობო ორგანიზაციები	18,750 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	2018 წლის მაისის თვის ბოლოსთვის შესყიდულია 30 ერთეული 1მ3 კონტეინერი

¹³ WMTR II პროგრამა დაეხმარება მუნიციპალიტეტს ამ მიმართულებით

¹⁴ WMTR II პროგრამა დაეხმარება მუნიციპალიტეტს ამ მიმართულებით

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტინიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
		მუნიციპალიტეტის მიერ საცავის გამოყოფა ქ. ახმეტის ტერიტორიაზე სეპარირებული ნარჩენის დროებითი დასაწყობების მიზნით (პრესების საკითხის გადაჭრა კომპანიასთან მოლაპარაკების გზით)	2018 წლის ივნისი			500 ლარი საცავის ქირა თვეში	2018 წლის ივნისის თვის ბოლოსთვის გამოყოფილია საცავი
		ავტოტრანსპორტის გამოყოფა, რომელიც სეპარირებულ ნარჩენს წაიღებებს	2018 წლის ივლისი			—	2018 წლის ივლისის თვის ბოლოსთვის გამოყოფილია ავტოტრანსპორტი სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების მიზნით
		ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პუნქტების მოწყობა. აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ ნაკადებზე (ქაღალდი, პლასტიკი), რომლებიც გამოიყოფა ნარჩენების შემადგენლობის კვლევის დროს; ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პროცესის მონიტორინგი, ააიპ „კეთილმოწყობის და გარე განათების სამსახურის“ რეგულარულად ნარჩენების გატანის	2018 წლის აგვისტოში სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების პუნქტების მოწყობა ქ. ახმეტაში, ქვემო ალვანში			-----	სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების სულ დაწყება ქ. ახმეტაში, ზემო და ქვემო ალვანში და თუშეთის დაცულ ლანდშაფტში 2018 წლის სექტემბრისთვის
			2018 წლიდან პლასტმასის სეპარირებული შეგროვების დაწყება			-----	

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
		დროს მათხდენს პუნქტების მონიტორინგს და პრობლემების არსებობის შემთხვევაში ¹⁵ აცნობებს ეკონომიკური განვითარების სამსახური	თუშეთის დაცულ ლანდშაფტში				
			2019 წელს სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების პუნქტების მოეწყობა შემდეგ მსხვილ დასახლებულ პუნქტებში ზემო ალვანი და მატანი მალაზიებთან, სკოლებთან და ა/ან გამგეობის შენობასთან (15 კონტეინერი)			13,500 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების დაწყება დუისი, ჯოყოლო, მატანი, ქისტაურში 2019 წლის სექტემბრისთვის
			2020 წელს სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების პუნქტები მოეწყობა შემდეგ მსხვილ დასახლებულ პუნქტებში: დუისი, ჯოყოლო და ბირკიანი. დიდ მალაზიებთან, სკოლებთან და ა/ან			13,500 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	ქალაქისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა: o ქალაქი 25% 2020 წლისთვის;

¹⁵ (დაბინძურებული ნარჩენების განთავსება ურნებში, არევა ნარჩენების სხვ)

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
			გამგეობის შენობასთან (15 კონტეინერი)				o პლასტიკი 25% 2020 წლისთვის
			2021 წელს სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების პუნქტების მოეწყობა შემდეგ მსხვილ დასახლემულ პუნქტებში: ქისტაური, ზემო ხოდაშენი, აწყური და ღჟიო. დიდ მაღაზიებთან, სკოლებთან და ა/ან გამგეობის შენობასთან (15 კონტეინერი)			13,500 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	ქალაქისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა: o ქალაქი 35% 2021 წლისთვის; o პლასტიკი 35% 2021 წლისთვის
6. ახმეტის მუნიციპალიტეტში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის	ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების სისტემის ნაკლოვანებები;	ხარჯებისა და ტარიფის სწორი კალკულაცია WMTR II-თან თანამშრომლობით	2018 წელი იანვარი	ახმეტის მუნიციპალიტეტი	სემეკ-თან კოორდინაციის მიზნით	----	ტარიფი გამოთვლილია დამტკიცებულია მუნიციპალიტეტის მიერ 2018 წლის თებერვლის ბოლოსთვის

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
შემუშავება 2020 წლისთვის;		მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება, WMTR II-თან თანამშრომლობით	2018 წელი მარტი		WMTR II პროგრამა არასამთავრობო ორგანიზაციები	—	მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემა შემუშავებულია 2018 წლის ბოლოსთვის
		მოსახლეობასთან ნარჩენების მართვის ხარჯების ამოღებასთან დაკავშირებით საინფორმაციო სემინარების ჩატარება	2018 წელს მინიმუმ 4 საინფორმაციო შეხვედრის ორგანიზება			1,000 ლარი, ადგილობრივი ბიუჯეტი	4 შეხვედრა ორგანიზებულია, ხელმისაწვდომია რეგისტრაციის ფურცლები
		მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების შემუშავებული სისტემის ამოქმედება, გადაუხდელობის შემთხვევებზე რეაგირება	2018 წელი აპრილიდან			—	მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების 70% ამოღების მაჩვენებლის მიღწევა 2019 წლისთვის მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების 80% ამოღების მაჩვენებლის

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
7. ნარჩენების მართვის კოდექსით გათვალისწინებულ ი მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანების შემთხვევებზე ეფექტიანი რეაგირება, საჯარიმო სანქციების სისტემის აქტიური ამუშავება	მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანების შემთხვევები	კონსულტაციების გავლა, (საჭიროებისამებრ ტრენინგი, სემინარების ჩატარება, საინფორმაციო მასალების მომზადება, ზედამხედველობის სამსახურის წარმომადგენლებისთვის) გარემოსაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტთან დაჯარიმების პროცესის აქტიური ამოქმედების მიზნით¹⁶	2018 წლის მარტი	მუნიციპალიტეტის ზედამხედველობის სამსახური	გარემოსაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი	500 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	მიღწევის ინდიკატორი მიღწევა 2020 წლისთვის
		საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარება მოსახლეობასთან, განსაკუთრებით ახალგაზრდებთან, სკოლებში, ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების საკითხზე და საჯარიმო სისტემაზე	2018 წლის აპრილი (სულ მცირე ოთხი შეხვედრის ჩატარება, აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ დასახლებულ პუნქტებზე, სადაც დიდი რაოდენობით უკანონო ნაგავსაყრელებია)				

¹⁶ WMTR II პროგრამა ამ მიმართულებით დახმარებას გაუწევს მუნიციპალიტეტს.

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
			2019–2020 წლებში მინიუმუმ სამი შეხვედრის ორგანიზება ყოველ წელს			600–600 ლარი	2020 წლის ბოლოსთვის სულ მცირე ექვსი ადგილობრივი ბიუჯეტი, (3–3 2019 და 2020 წლებში) 1,200 ლარი
		დაჯარიმების სისტემის ამოქმედება¹⁷	2018 წლის აპრილიდან რეგულარულად			----	მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანების შემთხვევების 30% შემცირება 2019 წლისათვის 2016 წლის მონაცემებთან შედარებით ინდიკატორები წლების მიხედვით მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანების შემთხვევების 50%

¹⁷ საჭიროებისამებრ პერიოდული კონსულტაციების გავლა ზედამხედველობის სამსახურთან, განსაკუთრებით პრობლემურ საკითხებთან დაკავშირებით.

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
							შემცირება 2020 წლისათვის 2016 წლის მონაცემებთან შედარებით ინდიკატორები წლების მიხედვით მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანების შემთხვევების 60%–70% შემცირება 2021–2022 წლისათვის, შესაბამისად 2016 წლის მონაცემებთან შედარებით ინდიკატორები წლების მიხედვით
8. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე კერძო	მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული საწარმოების	ხარჯებისა და ტარიფის კალკულაცია WMTR თანამშრომლობით	სწორი II-თან	2018 წლის იანვარი	საქართველოს ფინანსთა და	----	კერძო სექტორიდან ნარჩენების მართვის

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2022 წლისთვის;	11,7 % არ მიეწოდება ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურება.	საწარმოებიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების ეფექტიანი სისტემის გადახედვა / შემუშავება და ამოქმედება, WMTR II-თან თანამშრომლობით	2018 წლის აპრილი-მაისი 2018 წლის მაისიდან რეგულარულად (ამოქმედება)	ახმეტის მუნიციპალიტეტი	ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო. აქტივობის კოორდინაციის მიზნით WMTR II პროგრამა არასამთავ. ორგანიზ.	—	ხარჯების 70% ამოღების მაჩვენებლის მიღწევა 2019 წლისთვის კერძო სექტორიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების 80% ამოღების მაჩვენებლის მიღწევა 2020 წლისთვის კერძო სექტორიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების 100% ამოღების მაჩვენებლის მიღწევა 2022 წლისთვის

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
9. მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე;	მოსახლების დაბალი ინფორმირებულობა ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების შესახებ; ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის მომსახურების საფასურის გადახდის დაბალი მაჩვენებელი.	სხვადასხვა სახალისო აქტივობების/კამპანიების განხორციელება საბავშვო ბაღებსა და სკოლებში საკითხის აქტუალიზაციის მიზნით (განსაკუთრებით იმ უბნებში, სადაც ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება დაიწყება) მუნიციპალიტეტის საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურის მიერ.	მინიმუმ 4 კამპანიის ჩატარება 2018–2020 წელს, ყოველწლიურად	ახმეტის მუნიციპალიტეტი, განათლების დეპარტამენტი	საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო აქტივობების კოორდინირების მიზნით	5,000 ლარი ადგილობრივი ბიუჯეტი	მინიმუმ 4 კამპანია ჩატარებულია მუნიციპალიტეტის ფარგლებში
		იმ პროექტებთან და პროგრამებთან აქტიური თანამშრომლობა, რომლებიც რეგონში მუშაობენ გარემოსდაცვის საკითხებზე და მათთან თანამშრომლობა საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების კუთხით	სემინარების მოწყობა სკოლებში რეგულარულად პროექტებთან მჭიდრო თანამშრომლობით 2018 წლიდან რეგულარულად	არასამთავრობო ორგანიზაციები	WMTR II პროგრამა	---	ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა (იხ. ზემოთ)

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
10. მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების უნარ-შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვის კუთხით	ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის არაეფექტიანი მომსახურების მიწოდება.	მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების კურსებზე დასწრების წახალისება და უზრუნველყოფა¹⁸	2018–2022 მინიმუმ 3 კვალიფიკაციის ამაღლების ტრენინგზე მოხდა თანამშრომლების გაშვება ყოველწლიურად	ახმეტის მუნიციპალიტეტი	WMTR პროგრამა არასამთავ. ორგანიზაც.	II 2,000 ადგილობრივი ბიუჯეტი	ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა (იხ. ზემოთ)
11. გეგმის განხორციელების მონიტორინგი	ნარჩენების სრული ციკლის მართვის არაეფექტიანი მონიტორინგი	გეგმის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი ჯგუფის შექმნა;	2018 წლის თებერვალი	ახმეტის მუნიციპალიტეტი	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო კოორდინაციისა და რეკომენდაციე	----	ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა

¹⁸ (შესაბამისი შესაძლებლობების მოძიება მუნიციპალიტეტის კადრების განყოფილების მიერ).

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსების წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა			
		• ჯგუფი პერიოდულად, წელიწადში ერთხელ მოახდენს იმის შეფასებას თუ რა ეტაპზეა გეგმის განხორციელება, მოხდა თუ არა გეგმით განხორციელებული აქტივობების განხორციელება და სად არის პრობლემა გეგმის განხორციელებაში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში;	2018–2022 წლებში მინიმუმ ერთი შეხვედრის ორგანიზება და მუნიციპალიტეტის მენეჯმენტის/მერი და მაოდგილეები ინფორმირება გეგმის მიმდინარეობის შესახებ მონიტორინგის ანგარიშის გეგმის მომზადება		ბის მოწოდების კუთხით WMTR II პროგრამა	----	მონიტორინგის ანგარიშის გეგმის არსებობა
		• გეგმაში შესწორებების შეტანა საჭიროებისამებრ	საჭიროებისამებრ მონიტორინგის ანგარიშის გეგმის საფუძველზე		არასამთავრობო სექტორი	---	ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა (იხ. ზემოთ)
							ნარჩენების შეგროვებისა და რეციკლირების მინიმალური

ამოცანები	პრობლემები	განსახორციელებელი ღონისძიებების აღწერა			პარტნიორი	აქტივობის ბიუჯეტი (ლარი) & დაფინანსები ს წყარო	მიღწევის ინდიკატორი
		კონკრეტული საქმიანობა	განხორციელების ვადა	განხორციელება ზე პასუხისმგებელ ი სტრუქტურა			ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა

დანართი 1:

იურიდიული პირების, საწარმოების, დაწესებულებების და ინდ. მეწარმეებისთვის მოსაკრებლის განაკვეთი

13	საკვირაო ბაზრობები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,21	0,10
14	ავტოგასამართი სადგურები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,08	0,1
15	ავტომანქანების სარემონტო სადგურები, ტექნოსახურების ადგილები 50 კვ.მ -ის ზევით	დახურული საერთო ფართობის 1 მ ²	0,14	0,1
16	ავტომანქანების სარემონტო სადგურები, ტექნოსახურების ადგილები 50 კვ.მ -ის ქვევით	დახურული საერთო ფართობის 1 მ ²	0,14	0,2
17	აბანოები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,18	0,15
18	საპარკმახეროები და სილამაზის სალონები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,35	0,20
19	საწარმოო დანიშნულების ობიექტები (დახურული შენობის შიგნით წარმოებისას) და საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,25	0,15
20	რესტორნები, სასადილოები, კაფეები, ბარები	ერთ დასაჯდომ ადგილზე	2,4	0,50
21	საცხოვრებელი	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,26	0,10
22	კაზინოები, ტოტალიზატორები, სათამაშო კლუბები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,36	0,10
23	ღია ტიპის დასვენებისა და გასართობი თავშეყრის ადგილები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,008	0,01
24	ავტოსადგურები	ღია ფართობის 1მ ²	0,008	0,01
		დახურული ფართობის 1მ ²		0,10
25	საწარმოო დანიშნულების ობიექტების ღია ტერიტორიები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0,008	0,01

საქმიანობა	საზომი ერთეული	წლიური დაგროვების ნორმა (მ ³)	მოსაკრებლის განაკვეთი თვეში (ლარი)
1 მუზეუმები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	დახურული ფართობის 1 მ ²	0.04	0.01
2 ოფისები, ბანკები, საკრედიტო და საფინანსო ორგანიზაციები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	დახურული ფართობის 1 მ ²	0.08	0.20
3 პრიფესიული და სახელმწიფო ორგანიზაციები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	დახურული ფართობის 1 მ ²	0.08	0.05
4 კინოთეატრები და თეატრები	მაყურებლის ერთი სავარძელი	0.33	0.10
5 სკოლები, სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	ერთ მოსწავლესზე	0.2	0.05
6 სასტუმროები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	ერთი საწოლი	1.72	1.0
7 საავადმყოფოები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	ერთი საწოლი	1.15	0.50
8 სამედიცინო დიაგნოსტიკური ცენტრები, ექიმებისა და სტომატოლოგიური კაბინეტები (ინფრასტრუქტურის ფართობზე მოსაკრებელი არ დაერიცხება)	დახურული ფართობის 1 მ ²	0.16	0.2
9 სპორტულ-გამაჯანსაღებელი დაწესებულებების ღია ტერიტორიები და მანეჯები (სატურნირო და სავარჯიშო მოედნების გარდა)	ერთ მოსწავლესზე	0.2	0.05
10 სასურსათო საქონლის მაღაზიები	სამუშაო ფართობის 1 მ ²	0.76	0.20
11 სამრეწველო საქონლის მაღაზიები და აფთიაქები	სამუშაო ფართობის 1 მ ²	0.25	0.15
12 აგრარული ბაზრები	საერთო ფართობის 1 მ ²	0.3	0.10

დანართი 2:

საჯარო განხილვების ფოტო მასალა

